

Intervju: STEPHANIE JAMNICKY

Radio je prostor igre, mašte i slobode

„Radio me potpuno uvukao u sebe i stvarno volim ovaj posao. Vrlo je kreativan i ima mir koji kazalište nema.“

Razgovarala: **Katarina Kolega**

Višestruko nagrađivana radijska redateljica Stephanie Jamnicky prošle je godine primila svoju drugu Nagradu hrvatskog glumišta za upečatljivu radiodramu o životu splitskog novinara i pjesnika Momčila Popadića *Continental 350*, koja je oduševila stručno povjerenstvo. Režirala je širok dijapazon književnih tekstova – poeziju, bajke, klasične i suvremene drame, autorske komade, a istaknula se i u kreativnom i promišljenom osmišljavanju ars akustičnih radova.

***Continental 350* naziv je pisaae mašine na kojoj je pisao književnik i novinar Momčilo Popadić. Pisaća mašina, odnosno pisanje, za njega je bio život, čuli smo u vašoj radiodrami. Uzeli ste ulomke iz nekoliko njegovih djela, koristili ste se njegovim člancima i s tim ste materijalom uspjeli napraviti vrlo upečatljiv Momčilov portret, a uz to progovorili ste i o položaju umjetnika te prenijeli atmosferu nekadašnjeg Splita u kojemu je Momčilo živio i radio. Kako je došlo do toga da napravite tu biografsku radiodramu i na koji ste je način stvarali?**

Urednica u Dramskom programu Hrvatskog radija Lada Martinac Kralj imala je potrebu napraviti dvije radijske emisije o Momčilu Popadiću. Ja sam napravila *Continental 350*, radio dramu za koju je Lada napisala tekst. Kad mi ga je donijela na stol, o njemu smo prvo raspravljale, zatim smo razmišljale o najboljoj glumačkoj podjeli, a ja sam, naravno, pročitala sve knjige koje su joj bile nadahnuće i kojima se koristila u drami. Momčilo Popadić u javnosti je najpoznatiji po pjesmama Novih fosila, pisao je i za Olivera Dragojevića (*Oprosti mi pape*), no uz to ima i bogat pjesnički opus koji nije uglazbljen. Naišla sam na rečenicu u kojoj Momčilo govori da je uvijek imao potrebu pisati. Kad nije imao papira, pisao bi po hlačama, što me stvarno fasciniralo – čak i po svojoj koži. Pisanje je za njega bila prava organska potreba i nadam se da smo upravo tu organsku potrebu uspjeli prikazati u našoj radiodrami.

Njegova je majka iz Blata na Korčuli, kao i moj pradjed, pa sam i tu osjetila stanovitu bliskost, a njegove priče iz djetinjstva koje sam čitala, bile su mi fascinantne jer su mu dale boju koja ga je pratila do kraja života i stvaranja.

U Vašoj radiodrami dominantan je zvuk pisanja. Uz pomoć tog lajtmotiva dramaturginja i urednica Lada Martinac Kralj dočarava Popadićev život od djetinjstva do smrti. Vi ste taj životni ciklus ostvarili s pomoću tri glasa. Naime, Momčila tumače Bojan Brajčić, Antonio Franić i Alen Šalinović. Zašto?

Lada ga je tako napisala i mislim da je to odlična ideja jer to je luk njegovog produktivnog života od mladosti do starijih dana. Sva trojica glumaca su iz Splita i bili su oduševljeni što mogu ocrtati takvu jednu osobu, a tijekom rada su se izrazito slušali i nadopunjavali, tako da su to tri glasa koja zvuče kao jedan i sretna sam što su to uspjeli napraviti.

(<https://hrvatskoglumiste.hr/wp-content/uploads/2023/05/Stephanie-Jamnicky-1-1.jpeg>) CREATOR: gd-jpeg v1.0 (using IJG JPEG v62), quality = 85

Glumčev glas je za stvaranje radiodrama krucijalan. Redatelju je najvažnije odabrati pravog glumca za određenu ulogu. Kako ih Vi birate?

Kad radim podjelu,apsolutno razmišljam o glasu, ali i o tome tko to može izvesti jer glumci jesu tu da odigraju i ono što oni nisu. Međutim, najvažnije je naći nekoga s kim imaš zajednički jezik. S navedenom trojicom glumaca imam blisko iskustvo. Iako s Bojanom nisam prije toliko radila, brzo smo se osjetili i iz toga je proizašao najbolji rad. Što se odabira glumaca tiče, uvijek postoje oni koje znaš oduvijek – s kojima sam studirala ili koji su moja generacija. Sada se te generacije mijenjaju i dolaze neki novi mladi ljudi. Radio nije kao kazalište. U njemu nemamo dva mjeseca za pripremu. I nekim glumcima to ne odgovara, što potpuno razumijem. I sama bih voljela imati više vremena za pokuse. Međutim, toga nema. Kad glumci dođu na probu, koja je neposredno prije snimanja, predstavim im svoju ideju, tekst im ponudi neku svoju, a oni na temelju toga dobiju predodžbu koju nam predstave tijekom kratke probe i odmah počinjemo sa snimanjem. Koliko god bio pripremljen – ako glumac ponudi neku drugu ideju, redatelj mora biti dovoljno otvoren da je prihvati i promijeni svoju prvotnu viziju. Odavno sam shvatila da ako mi netko nudi nešto bolje, najbolje je da to prihvatim jer će to doprinijeti kvaliteti čitave radiodrame.

Kako izgleda Vaš proces rada? Kako vodite glumce?

To je tako neobično. Svaka drama nosi neku svoju novu priču. S nekima se odmah osjetiš, pa ne trebaš ni puno govoriti. Uvijek radim iz situacije i iz odnosa jer mi je bitno da su u pravoj dramskoj situaciji koju Švacov opisuje riječima: „Netko nešto hoće, a netko mu ne da, netko je protiv toga, netko je između...” Pokušavam napraviti takvu situaciju gdje su ljudi u odnosu.

U radiodrami *Continental 350* možemo uživati i u zvucima mora, vjetra, dalmatinskih melodija, a čuju se i glasovi poznatih Splitsana, kao što je glumac Ivica Vidović i književnik Miljenko Smoje. Time ste sjajno prenijeli atmosferu Splita.

Ulogu Ivica Vidovića sjajno je odigrao Marinko Prga. To je bio izuzetno zanimljiv dio cijele priče. Naime, ja sam mu htjela dati ulogu Smoje, a on mi je rekao da fenomenalno oponaša Ivicu Vidovića i to je stvarno istina. Mnogi su mislili da su to dokumentarne snimke.

Koliko Vam je glazba važna dok režirate radiodramu?

Ne postoji radiodrama bez ritma, kao što nema ni kazališta bez ritma. Uostalom, nema ni života bez ritma. Glazba je izuzetno bitan segment. Čak i kad ne postoji napisana skladba, koristimo se glazbom, ritmom, zvucima. Svakoga pokreće druga glazba, tako da i svaka radiodrama nosi svoju glazbu u sebi. Ako bih je usporedila s kazalištem, onda je glazba u radiodrami kostim, a ton-majstor i zvuk su scenografija. Oni stvaraju sliku i emociju. Najsretnija sam kad mi netko kaže da je doslovno doživio i vidio ono što smo glazbom i tonom pokušali napraviti. Pritom svojim suradnicima dajem veliku slobodu. To me naučio ton-majstor Vito Gospodnetić, s kojim sam u početku radila. Rekao mi je: „Uvijek morate svojim suradnicima dati prostor za njihovu kreaciju“. I to uistinu tako jest, jer je svaka radiodrama zajednički projekt, kao uostalom i kazališna predstava.

Splitsku atmosferu u *Continentalu 350* dočarali ste zvcima eksterijera, a u drami *55 kvadrata* Ivane Vuković sjajno ste dočarali splitski mentalitet zvcima interijera.

Ta dva komada su stvarno vrlo različita. *Continental 350* mi je bliži, jer ostavlja prostora za introspekciju. Ona iz pozicije pisca promatra svijet oko sebe. U *55 kvadrata* likovi su u svojim unutrašnjim svjetovima i ne razumiju što se oko njih događa. Samim time zanimljivo je da je *Continental 350* u vanjskom prostoru a introspektivan je, dok je *55 kvadrata* u unutrašnjem prostoru a uopće ne postoji prava introspekcija, sve je otuđeno. Problematiku obitelji koja postoji u *55 kvadrata* svi imamo, samo što je to metafora.

Koliko Vam je Split inspirativan?

Kad sam prvi put išla raditi u Split kao asistentica Ivici Boban, pomislila sam: „Kako ću ja tamo, hoću li se snaći?“ Splitski mentalitet mi se činio vrlo stranim. Zatim sam radila svoju predstavu i moram priznati da me Split stvarno obgrlio i iz mene izvukao skrivene dalmatinske korijene. U poslu sam uživala jer ljudi tamo vole raditi brzo i izravno. Sviđa mi se ta direktnost i Split mi baš odgovara. Split je hrvatski Babilon. U njemu su se izmiješale različite civilizacije, a posjeduje kreativnu i dobru energiju.

Nakon srednje škole upisali ste kroatistiku na Filozofskom fakultetu, a na trećoj godini studija odlučili ste upisati i kazališnu režiju i radiofoniju na Akademiji dramske umjetnosti. Zašto?

Oduvijek sam voljela kazalište i radio. Odrastala sam na *Pričama za velike i male* i one su na mene ostavile golem utjecaj. Kad sam s mamom podijelila svoja razmišljanja o Akademiji, bila je oduševljena jer je oduvijek htjela da joj netko iz obitelji bude umjetnik. Bila sam silno zatvorena i šutljiva, a na Akademiji su svi bili opušteni i vjerojatno sam izgledala kao potpuni *outsider*. Međutim, Akademija mi je pomogla da se otvorim. Shvatila sam da neću moći režirati ako ne progovorim.

Nakon završene kazališne režije, a i za vrijeme studija, počeli ste asistirati na operama i režirati opere, što se često ne nudi mladom čovjeku.

Moj je put u kazalištu bio zaobilazan. Oduvijek sam htjela biti profesorica jer imam potrebu podučavati. No, pedagoška škola je tada trajala šest godina, a ja sam htjela upisati srednju školu koja traje četiri godine. Tako sam igrom slučaja završila u srednjoj građevinskoj školi, a paralelno sam pohađala srednju muzičku školu. Počela sam svirati klavir, no u srednjoj školi sam se prebacila na teoriju glazbe. Muzička me dosta frustrirala i

moram priznati da u toj školi nisam bila baš dobra, no zahvaljujući njoj počela sam režirati opere. Naime, na trećoj godini studija kazališne režije tražili su asistenta na operi *Prodana nevjesta* i tako sam, zahvaljujući glazbenom obrazovanju, u to uskočila. S jedne strane to je bilo teško i naporno iskustvo, a s druge mi je bilo divno jer sam se zaljubila u operu koja mi do tada nije baš bila zanimljiva. Puno sam asistirala, a onda su Georgij Paro i Vladimir Kranjčević Dori Ruždjak i meni dali šansu da napravimo predstavu za Muzički Biennale. Dobila sam Paljetkov libreto *Govori mi o Augusti*, za koji je skladbu pisao Zoran Juranić. U ono vrijeme taj je tekst bio provokativan jer je govorio o kralju kojemu se baš ne da vladati. On bi se samo igrao i tako je živio sve dok mu građani na kraju nisu odrubili glavu. Naš tadašnji predsjednik bio je vrlo bolestan i ubrzo je umro, a u operi zbor pjeva: „Nova metla, novo mete...“, aludirajući na to da se ništa bitno neće promijeniti. Paljetak je u tom tekstu sjajno opisao što je vlast – uvijek je isti problem s njom i uvijek se vraćamo na početak.

Režirali ste jedanaest opera. Koje su Vam se urezale u pamćenje?

Dali su mi priliku režirati Puccinijevu komičnu operu *Gianni Schicchi* i *Sestru Angelicu*. Budući da se u to vrijeme na Muzičkoj akademiji nije radila gluma, pozvali su me da radim s pjevačima, da nauče stajati na pozornici, da budu glumački spremni. Radila sam s Tomislavom Fačinijem koji je studente jako lijepo pripremio, a ja sam se potrudila, nadahnuta improvizacijama Ivica Boban koje sam prošla na Akademiji, da s njima radim improvizacije jer je *Gianni Schicchi* čista *commedia dell'arte*. To je bila predstava puna energije i pomaknutih karaktera, za razliku od *Sestre Angelice* koja je komorna priča o ženi kojoj su oduzeli dijete i zatvorili je u samostan. To su bile dvije predstave u jednoj i mislim da su bile vrlo uspješne, a vjerujem da su i pjevači naučili nešto iz toga.

Kako to da je prestala Vaša kazališna priča i da ste se potpuno posvetili radiju?

Nikada nisam znala moliti ravnatelje da mi daju neku predstavu. Sve što sam radila mi se ponudilo, nisam sama tražila. Odjednom su se stvari promijenile, a kad se jedna vrata zatvore, druga se otvore. Tako je nekako stalo kazalište, a otvorio se radio.

Je li Vam žao? Nedostaje li Vam kazalište?

Možda mi nedostaje to što nisam više radila u kazalištu. Međutim, radio me potpuno uvukao u sebe i stvarno volim ovaj posao. Vrlo je kreativan i ima mir koji kazalište nema. U kazalištu si uvijek pod povećalom. A radio nudi široku lepezu različitih radiodrama i emisija – od klasika do pomaknutih, suvremenih stvari. Moja prva profesionalna radiodrama bila je *Medeja materijal* Heinera Müllera i ona je za početak stvarno bila vraški teška.

Kako ste došli na radio?

Kako bih diplomirala, morala sam položiti ispit iz radiofonije i napraviti radiodramu. Nisam nikada vidjela kako se to radi, a igrom slučaja dramaturginja i radijska umjetnica Pavlica Bajsić je išla u razred s mojom sestrom pa sam joj se povjerila. Ona me odmah pozvala na HRT u studio, gdje je snimala radijska redateljica Biserka Vučković s ton-majstoricom Delkom Lambašom. Sjedila sam i pratila snimanje i montažu. Kad sam vidjela unutarnji i vanjski prostor, gluhu sobu, način rada, sve mi je bilo vrlo zanimljivo. Zatim su me upoznali s urednikom Hrvojem Ivankovićem. Njemu me preporučio moj profesor Georgij Paro, i tako sam malo-pomalo ušla u taj posao i tu sam već dvadeset godina.

Što Vas je najviše privuklo?

Kontinuitet rada. U kazalištu sam napravila četiri predstave zaredom, a zatim sam imala dugu pauzu. Na radiju svaki mjesec radiš, prolaziš kroz veliku količinu tekstova, radiš s mnogo glumaca i samim time stalno je drugačije i novo.

Koji Vas tekstovi nadahnjuju?

Oduvijek sam voljela čitati, posebice bajke. Kao dijete progutala sam sve koje su postojale u knjižnici. Tako sam naučila i ćirilicu, jer je mnogo bajki jedino bilo na ćirilici. Dječje radiodrame mi pritom daju prostora za maštu i igru i to je predivno. Međutim, znam dobiti i tekstove koji mi nisu toliko bliski, a njih onda uspijevam prevladavati svojim iskustvom.

Maštovito i zaigrano osmislili ste poeziju Ljube Pauzina, za koju ste već na početku radijske karijere primili Nagradu hrvatskog glumišta.

To je bilo jako zanimljivo. U žiriju je bila Ivica Boban. Poslije dodjele sam je zbunjeno pitala kako to da su meni dodijelili nagradu. Naime, ja sam se bavila dječjom poezijom, a u konkurenciji su bile ozbiljne radiodrame. A ona mi je odgovorila: „Mi smo se toliko namučili gledajući toliko kazališnih predstava. I onda smo čuli *Dječji kutić*. Imali smo dojam kao da nas je netko od svega očistio.“ Očito ih je to tako ponijelo da su mi odlučili dati nagradu. U tu je emisiju stvarno utkano toliko veselja i dandanas mi ju je drago poslušati.

Često ste režirali poeziju. Posezali ste za zaigranom, ludičkom poezijom Luke Paljetka, Gustava Krkleca... Koje kreativne impulse Vam ona nudi?

Kao dijete imala sam problema s poezijom, nisam je razumjela. No kad sam je počela raditi i kad sam se njome prestala opterećivati, onda su počele izlaziti nevjerojatne stvari. To mi je pokazalo da poeziju ne treba gledati jednoznačno. Kad smo radili *Miševi i mačke naglavačke* Luka Paljetka, čitala sam te pjesme s troje glumaca i Ana Marija Bokor je u jednom trenutku predložila da ih izgovore repajući. Tako su otpjevali pjesmu *Tri mesara buhu klala* koju do danas urednica Dramskog programa Nives Madunić Barišić pušta djeci u osnovnim i srednjim školama na Slušaonicama kako bi im pokazala da se poezija može interpretirati na različite načine. Kad smo radili *Telegrafske basne* Gustava Krkleca, u pjesmi *Kornjača se hvali* koristili smo sve moguće glazbene žanrove. Na licu mjesta smo se dogovarali kako bismo to mogli izvesti. Primjerice, u jednom sam trenutku čula Queen i *We Will Rock You*, a onda je netko predložio gangu. Improvizirali smo izgovarajući stihove u različitim glazbenim žanrovima, na različitim instrumentima proizvodili smo različite zvukove – lupanje, zveckanje, mumljanje... Svega je tu bilo, što nam je u montaži sjajno poslužilo za podlogu i neke prijelaze. Glazbeni urednik Maro Market je cijeli uvod odsvirao na ukuleleu i njegov je doprinos izuzetno važan, kao i rad tonmajstora. Što bih ja bez njih?! Ja imam ideju, a oni su arhitekti.

Koji je najveći izazov u snimanju poezije? Na koji je način režirate?

Pokušavam raditi iz senzibiliteta pisca. Iako ne mogu zaobići sebe, pokušavam iščitati ono što su oni unijeli. Primjerice, zbirku *Dani djetinjstva* Dragutina Domjanića radili smo iz pozicije sjećanja i sjete, spomenute *Telegrafske basne* bile su u pomaknutom ključu, kao i poezija Dorte Jagić koja je na rubu između realizma i pomaknutosti. Radila sam i Vesnu Parun, Grigora Viteza. Kad sam režirala pjesmu *Kako živi Antuntun*, podijelila sam ga trima glumicama, dala im zadatak da ogovaraju Antuntuna i onda je odjednom tekst postao živ. U *Pjesmama o vodi* koristili smo pravu vodu. To sam radila na radionicama s djecom kojima sam dala uputu da misle o vodi. Djeca su uzela boce s vodom i njima šuškala; jedno je otpjevalo pjesmu u bluesu. Bilo mi je bitno da shvate da se trebaju opustiti i igrati s poezijom. Uvijek je neki drugi ključ, a nije svaki ključ za svaku bravu.

To je izvrstan put i profesorima. Sjajno im pokazujete na koje načine mogu poeziju približiti djeci, da uživaju u igri izgovaranja stihova.

Uvijek se zalažem za improvizaciju, ali kako sam često u prosudbenoj komisiji Lidrana, vidjela sam da kad djeca puno improviziraju, na kraju ne znaju interpretirati tekst. Rekla bih da se improvizacija radi na dobrim temeljima. Kad sam na fakultetu radila komediju, rekla sam svom mentoru Georgiju Paru da osjećam da sam nešto krivo napravila jer sam prvo radila biskvit, a zatim glazuru, a on mi je rekao: „U komediji ide prvo glazura, a onda biskvit.“

Za sedmominutnu ars akustičnu formu *Glagoljon* primili ste dvije nagrade – Prix Marulić na Međunarodnom festivalu igrane i dokumentarne radiodrame na Hvaru te u Bukureštu Grand Prix Nova. U tom ste radu povezali Vaše dvije ljubavi – radio i glagoljicu, kroatistiku i režiju. U njemu ste se poigrali različitim abecedama i azbukama, a svako pojedino slovo odnosno svaki glas prikupljali ste iz različitih krajeva svijeta. Kako je nastajao *Glagoljon*?

Glagoljicu sam otkrila na studiju kroatistike i potpuno me fascinirala. Osim ljepote slova, oduševljavala me njihova zvučnost. *Glagoljon* znači govoriti. Razmišljala sam kako bih htjela napraviti emisiju o glagoljici, ali nisam znala otkuda početi. Bila sam na Hvaru na festivalu Prix Marulić, kojemu je podnaslov *Starim tekstovima u pohode*, jer se bavi baštinom odnosno spojem suvremenosti i baštine. U sedam dana festivala slušamo četrdesetak emisija i tijekom slušanja nešto se u meni probudilo. Sjećam se da sam pri povratku kući stalno razmišljala o glagoljici i odjednom mi je sinula ideja o slovima. Kad je Konstantin Ćiril osmišljavao glagoljicu, svakom je slovu dao značenje, jer pamteći smisao lakše se zapamti slovo. To je bila predivna misao – da kad znaš slova, možeš komunicirati s ljudima, znati što oni misle, čitati ih... Pomislila sam: „To je način. Pričala sam s toliko stranaca...“ Pored mene je bila urednica emisije *Ars akustika* Adriana Kramarić, koja se oduševila idejom da nešto od toga napravimo. Cijeli proces je dosta dugo trajao. Godinu dana smo skupljali materijal. Snimala sam različite ljude, skupila sam devetnaest jezika, od kojih su neki dijalekti. Molili smo prijatelje i

njihovu djecu, rodbinu, poznanike da nam snime izgovaranje abecede svog jezika. Tu sam otkrila koliko nam se abecede razlikuju u melodiji, izgovoru. Čak i kad je isti jezik, nije isto izgovara li slova/glasove dijete koje je tek naučilo govoriti ili odrasla osoba. Dobili smo tako različite engleske glasove, finske, hrvatske... Improvizirali smo na festivalu u Bratislavi, gdje smo u studiju svatko na svoj način izgovarali svoju abecedu. Kad sve zajedno zbrojim, mislim da je u tome sudjelovalo pedesetak ljudi. Taj smo materijal malo-pomalo skupljali, a zatim smo ton-majstor Zoran Sajko i ja sjeli i od toga pokušali nešto napraviti. Osnova nam je bila glagoljska azbuka, koju je pročitao spiker Ivan Kojundžić. Ivan ima predivan, topao glas i to je tako lijepo *zamotalo* cijelu priču. Stvarno smo se igrali i na kraju smo sami sebe iznenadili kad smo shvatili što smo napravili. Znam da je inspirativno djelovalo na neke kolege. Iz toga su kasnije nastajale neke nove forme.

I tu je velika važnost radiofonских festivala.

Čim se pomakneš iz svog sobička i zemlje u kojoj živiš, čuješ nešto drugo i to uvijek djeluje inspirativno. Naslušala sam se predivnih emisija koje nikad ne bih mogla napraviti. Svaki taj festival uvijek pomakne nešto u nama. Dolaze stručnjaci i zanimljivi ljudi. Jer, tko god se bavi radiodramom ili dokumentarcem, taj sluša, zainteresiran je za slušanje i učenje i to onda djeluje na nas, dobijemo neke nove ideje.

U svibnju se održava radiofonski festival u našoj zemlji – Međunarodni festival igrane i dokumentarne radio drame Prix Marulić. Po čemu je on sve poseban?

Prix Marulić je specifičan po tome što istražuje tekstove i kulturne običaje iz prošlosti. Posebnost festivala je u tome što je on ujedno i ambijentalni festival. To znači da emisije slušamo u ambijentalnim prostorima grada Hvara – Ljetnikovac Hanibala Lucića, crkva sv. Marka, Tvrđava Fortica, Franjevački samostan, otok Galešnik i dr. Kad slušamo na otvorenim prostorima, dogodi nam se komunikacija s prirodom koja nas okružuje. Jednom je ptica sa stabla ušla u ritam radiodrame i sudjelovala svojim cvrkutom kao dio emisije.

A prošlost je neiscrpno vrelo inspiracije. Svaki put kad zagrebemo u novu priču, ona nas navodi da preispitamo sadašnjost. Iz prošlosti se uvijek uči jer prošlost nam se često ponavlja.

Na festival dolazi puno stručnjaka koji su ozbiljno zaljubljeni u zvuk – radili oni radiodrame, dokumentarce ili emisije tipa *ars acustice*, u kojima je dominantan zvuk. To nam je prilika da čujemo različite senzibilitete i temperamente, jer svaki jezik nosi svoj stil. Slušali smo emisije sa svih kontinenata – Australija, Kina, Indija, Iran, Ognjena zemlja, Rusija, cijela Europa – Španjolska, Island, Švedska, Finska, Norveška, Danska, Njemačka, Češka, Slovačka, Poljska, Ukrajina, Srbija, Rumunjska, Bugarska, Velika Britanija, Irska, Nizozemska, Belgija i dr.

Volite režirati i stariju hrvatsku književnost. Koja su Vam djela najdraža i zašto?

Režirala sam različite tekstove. Primjerice, Gundulićeve *Suze sina razmetnoga* smo radili kao *ars acusticu*. To znači da smo stanje pripovjedača, razmetnog sina, crtali zvukom uz samo dio teksta koji je odlično interpretirao Frano Mašković. Bilo je to veliko istraživanje u kojemu smo se bavili time kako se nositi s tom predivnom, a tako hermetičnom poezijom. Velik posao napravila je ton-majstorica Marija Pečnik Kvesić svojim tonskim rukopisom.

Bio je tu još i Držićev *Dundo Maroje*, Vojnovičeve *Maškarate ispod kuplja*, Mažuranićeva *Smrt Smail Age Čengića*, Vjenceslav Novak, Marija Jurić Zagorka, Ivana Brlić Mažuranić, pjesme Frana Galovića, A. G. Matoša, Dragutina Domjanića...

Istaknula bih i cijeli niz emisija koje su se zvale *Etno fantastika* urednice Nade Zoričić, koje su obrađivale priče iz svih dijelova Hrvatske – Šestine, Međimurje, Prekmurje, priče iz knjige Vida Baloga *Hrvatsko bajoslovlje*. Bile su to male forme, u trajanju od svega 10 minuta. Prema zapisima Đure Frankovića snimali smo s hrvatskom manjinom, amaterima, u Mađarskoj, gradu Pešti.

Teško je izdvojiti samo nešto od tako puno književnosti koja je ostavila trag u meni.

Mnogi redatelji imaju zgodne anegdote sa snimanja radiodrama, osobito kad snimaju na terenu. Možete li nam koju izdvojiti?

Nisam puno snimala po terenu, ali sjećam se jednog od najintenzivnijih snimanja. Radili smo *Tri mušketira* Alexandera Dumasa i htjeli smo naći autentična mjesta na kojima se ne čuje promet grada. Snimali smo u vili Arco, Galeriji Klovićevi dvori... U ljetnom kinu Tuškanac snimali smo scene dvoboja mušketira. U sjećanju mi je urezana slika kako hodam po gradu s mačevima koje mi je posudio HNK Zagreb. Sigurno je bilo zanimljivo gledati ženu u zagrljaju s hrpom mačeva kako hoda po centru grada.

U ljetnom kinu smo snimali i radiodramu *Mlijeko* Tomislava Zajeca. Taj tekst govori o naizgled realističnoj sceni gdje dvije osobe razgovaraju, no to je razgovor žive i mrtve osobe, pa je savršeno sjeo u taj prostor.

Napravili ste mnogo izvrsnih radiodrama. Mnoge su ovjenčane i uglednim nagradama. Je li Vam žao što je radiofonija marginalizirana i što nije u fokusu javnosti?

Uvijek je to dvosjekli mač. Zbog toga što nije pod povećalom, imamo slobodu i prostor mirno raditi. Iznenadilo me kad sam shvatila da dosta ljudi sluša naše emisije. S obzirom na to da nas se ne prati, ne zna se ni koliko nas ljudi sluša. A primjerice tatin bratić, koji ima devedeset godina, jedino sluša radiodrame. To mu je, kaže, prozor u svijet. Dramski program Hrvatskog radija nudi, ovako kako mi radimo, toliko različitih emisija – poeziju, krimić, roman, radioigru, radiodramu, klasiku, suvremene komade, akustične stvari, s pomakom – dakle, za svakoga ponešto i za svačije interese.

Što biste sad najviše htjeli napraviti?

Nadam se da ću konačno napraviti dokumentarac o glagoljici. To je nešto što me od studija zanima. Ideje dolaze, a sad ih treba posložiti, iščitati literaturu i složiti svoju zamisao u cjelinu.

Nadam se da ćete svoju želju uskoro ostvariti. Hvala Vam na razgovoru i sretno!

©Katarina Kolega, Hrvatskoglumiste.hr, objavljeno 20. srpnja 2023.

Tekst je objavljen uz potporu AEM u okviru projekta poticanja novinarske izvrsnosti. Dopušteno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora.